

УДК 343.434

DOI <https://doi.org/10.51989/NUL.2024.6.11>

НЕЗАКОННЕ ВИКОРИСТАННЯ ІНСАЙДЕРСЬКОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЯК ПОСЯГАННЯ НА ФІНАНСОВУ БЕЗПЕКУ ПІДПРИЄМСТВА

Саско Олена Іванівна,

orcid.org/0000-0003-3919-2233

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального правосуддя та правоохоронної діяльності
Волинського національного університету імені Лесі Українки

Постійний розвиток інформаційних технологій, зростаюча роль на сучасному етапі людського потенціалу створюють нові внутрішні загрози для інформаційної безпеки підприємств у сфері здійснення ними їх господарської діяльності.

Інсайдерська інформація як особливий вид інформації обмеженого доступу тривалий період часу в нашій країні була тільки предметом численних обговорень із позиції закордонного досвіду захисту і можливостей впровадження даного інституту в Україні.

Незаконне використання інсайдерської інформації передбачає порушення заборони використання інсайдерської інформації, яка завжди направлена на протиправні дії з фінансовими інструментами. Здійснення незаконної інсайдерської діяльності може спричинити шкоду як окремим господарюючим суб'єктам-емітентам, так і іншим учасникам ринку цінних паперів. Маючи переваги над іншими учасниками фондового ринку, інсайдер маніпулює їхньою економічно значущою поведінкою, примушуючи здійснювати певні біржові операції, які в подальшому можуть призвести до значних збитків. Нестабільний фінансовий стан будь-якого суб'єкта господарювання фондового ринку або фінансової групи є показником низького рівня безпеки акцій ринку і, як наслідок, фінансової безпеки в цілому. Вважається, що інсайдери порушують принципи справедливості своїми діями, що завдають шкоду вільній ринковій економіці.

У статті досліджено і проаналізовано проблеми становлення, тлумачення і вдосконалення законодавства про кримінальну відповідальність за інсайдерські зловживання. Автор розглянув способи незаконного використання інсайдерської інформації та обґрунтував, що порушення заборони використання інсайдерської інформації завжди направлена на протиправні дії з фінансовими інструментами.

Ключові слова: інсайдерська інформація, інформація з обмеженим доступом, господарська діяльність, незаконне використання інсайдерської інформації, кримінальне правопорушення, фінансової безпеки суб'єктів господарювання.

Sasko Olena. Illegal use of insider information as an encroachment on the financial security of the enterprise

The constant development of information technologies and the growing role of human potential at the present stage create new internal threats to the information security of enterprises in the field of their economic activities.

For a long period of time, insider information as a special type of restricted information in our country has been the subject of numerous discussions in terms of foreign experience of protection and the possibilities of implementing this institution in Ukraine.

Illegal use of insider information involves a violation of the prohibition on the use of insider information, which is always aimed at illegal actions with financial instruments. Illegal insider trading may cause damage to both individual issuing entities and other securities market participants. Having an advantage over other stock market participants, an insider manipulates their economically significant behavior, forcing them to perform certain stock exchange transactions that may subsequently lead to significant losses. The unstable financial condition of any stock market entity or financial group is an indicator of a low level of security of the market's shares and, as a result, financial security in general. Insiders are considered to violate the principles of fairness by their actions, which are detrimental to a free market economy.

The article examines and analyzes the issues of formation, interpretation and improvement of legislation on criminal liability for insider abuse. The author examined the ways of illegal use of insider information and substantiated that violation of the prohibition on the use of insider information is always aimed at illegal actions with financial instruments.

Key words: *insider information, restricted information, economic activity, illegal use of insider information, criminal offense, financial security of business entities.*

Постановка проблеми. Розвиток фінансових ринків та інформаційних технологій виступили каталізатором пошуку нових протиправних способів заволодіння інформацією, яка може впливати на фінансову безпеку суб'єктів господарювання. Кримінально-правовий захист інсайдерської інформації набуває особливої актуальності в умовах виходу країни з економічної кризи, коли суб'єкти господарювання почали заявляти про себе на міжнародних ринках цінних паперів.

Інсайдерська інформація як особливий вид неоприлюдненої інформації, що своєю чергою є інформацією з обмеженим доступом, у нашій країні тривалий час була лише предметом численних обговорень із позиції закордонного досвіду захисту і можливостей впровадження цього інституту в Україні. Необхідність захисту інсайдерської інформації від незаконного використання традиційно пов'язано із захистом інвесторів, що позбавлені переваг на фінансовому ринку «через осіб, які використовують публічно не розкрити інформацію для себе або третіх осіб» [1, с. 34]. Останніми роками збільшилась кількість справ, у яких власники великих підприємств звинувачувалися у використанні інформації інсайдерів з метою отримання надприбутків. Зловживання інсайдерською інформацією змушує державні органи жорстко підходити до розкриття підприємством інформації про свою діяльність, а також і до використання не публічної інформації [2, с. 81].

Проблема інсайдерської інформації та забезпечення фінансової безпеки підприємств під час здійснення ними господарської діяльності набуває особливої актуальності, оскільки національні компанії все частіше виходять на світові ринки цінних паперів, та бажають успішно конкурувати на міжнародних ринках. А це, своєю чергою, означає, що без напрацювання законодавства та здобуття ефективної правової практики в боротьбі з незаконним

використанням інсайдерської інформації не варто очікувати на залучення в Україні інвестицій і внутрішнього, і зовнішнього походження.

Аналіз досліджень проблеми. Дослідження проблеми відповідальності за незаконне використання інсайдерської інформації, здійснювали О. Василяка, О. Ващук, О. Вітко, О. Дудоров, Д. Каменський, О. Кондра, А. Нашинець-Наумова, І. Мігус, В. Саєнко, Л. Ходос, О. Яра та інші. Ватро зазначити, що проблема незаконного використання інсайдерської інформації недостатньо досліджена у вітчизняній правовій науці. Більшість праць науковців присвячених цій тематиці мають власне економічну спрямованість. У той же час правові аспекти протидії інсайдерській діяльності, а особливо питанню відповідальності за дане кримінальне правопорушення залишаються недослідженими.

Мета статті. Викладене вище підтверджує актуальність обраної теми, що зумовлює потребу поглибленого теоретичного аналізу незаконного використання інсайдерської інформації та встановлення кримінальної відповідальності за дане кримінально протиправне діяння. Тому метою дослідження є встановлення місця інсайдерської інформації в забезпеченні фінансової безпеки суб'єктів господарювання через призму незаконного використання такої інформації, а також розробка концептуальних пропозицій щодо розвитку інституту правової відповідальності за неправомірне використання інсайдерської інформації в українському праві.

Виклад основного матеріалу. Сучасна система протидії незаконного використання інсайдерами для своєї користі, певних важливих відомостей, які не відомі іншим учасникам ринку, виникла в суспільстві ще наприкінці минулого століття. Флагманом у цій сфері є США. Для врегулювання цієї проблеми в законодавстві США є: Закон США про цінні папери і біржі 1934 р. (Securities Exchange Act of

1934); Закон США про покарання за інсайдерську торгівлю 1984 р. (Insider Trading Sanctions Act of 1984); Закон про відповідальність за інсайдерську торгівлю та шахрайство із цінними паперами (Insider Trading and Securities Fraud Enforcement Act of 1988)), де інсайдерську торгівлю визначено як «торгівля фінансовими інструментами» [3]. Для призначення конкретного покарання використовують формалізовані приписи Федеральних правил призначення покарань [4, с. 324] Проте для національного кримінального законодавства незаконне використання інсайдерської інформації є відносно новим кримінальним правопорушенням.

Уперше поняття «інсайдерська інформація» набуло юридичного закріплення в Україні у Законі «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23. 02. 06 р. [5], у якому було імплементовано положення Директиви Ради 89/592/ЄЕС від 13 листопада 1989 р. «Щодо узгодження регулювання внутрішніх (інсайдерських) операцій». Тоді ж, у порядку реалізації відсильної норми – ч. 4 ст. 45 даного Закону України до КК України було включено ст. 232⁻¹, яка встановила кримінальну відповідальність за протиправне використання інсайдерської інформації. Не дивлячись на досить «юний вік» цієї кримінально-правової норми, вона неодноразово видозмінювалася законодавцем для більш зручного практичного її застосування.

Факт криміналізації незаконного використання інсайдерської інформації є важливим стимулюючим фактором для інсайдерів, які здійснюють незаконне використання інформації з метою «особистого отримання особою, яка вчинила зазначені дії, чи третіми особами необґрунтованого прибутку в значному розмірі, або уникнення особою, яка вчинила зазначені дії, чи третіми особами значних збитків, або якщо це заподіяло значну шкоду охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб» (ч. 1 ст. 232⁻¹), а також «на власну користь або на користь інших осіб правочинів, спрямованих на придбання або відчуження (заміну сторін) фінансових інструментів, яких стосується інсайдерська інформація,

якщо це призвело до отримання особою, яка вчинила зазначені дії, чи третіми особами необґрунтованого прибутку в значному розмірі, або уникнення учасником ринків капіталу чи третіми особами значних збитків, або якщо це заподіяло значну шкоду охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб» (ч. 2 ст. 232⁻¹). Даною кримінально-правовою нормою законодавець у ч. 1 і ч. 2 ст. 232⁻¹ КК України закріпив вичерпний перелік кримінально протиправних діянь.

Законодавець, у даній нормі чітко перераховує способи незаконного використання інсайдерської інформації. Однак поняття інсайдерської інформації не закріплює. Інсайдер (від англ. Inside – усередині) – будь-яка особа, що має доступ до конфіденційної інформації про стан справ суб'єкта господарювання завдяки своєму службовому становищу або родинним зв'язкам [6, с. 22]. У сферу кримінального права інформація входить, оскільки щодо неї вчиняються певні дії – вона розголошується, збирається, спотворюється тощо. Охорона інформації важливою складовою має забезпечення її охорони від протиправного поширення, отримання доступу до неї сторонніх осіб, або ж навпаки, від приховування певних відомостей від інших осіб [7, с. 125]

Традиційно під інсайдерською інформацією розуміють істотну публічно не розкрити службу і комерційну інформацію компанії, яка в разі її розкриття здатна вплинути на ринкову вартість цінних паперів компанії [8, с. 165]. Інсайдерською може бути, наприклад, інформація щодо злиття чи розпаду компаній; фінансові звіти підприємства; інформація, яка може вплинути на бізнес-процеси компанії; істотні зміни в планах капіталовкладень товариства; операції зі значними активами емітента за неринковою ціною; знищення або пошкодження значної частини майна емітента внаслідок непередбачуваних подій тощо [9]. Науковець А. Нашимець-Наумова звертає увагу на те, що інсайдерська інформація може міститись і в бухгалтерських, фінансових документах, звітах, договорах, і в усній формі [10, с. 74]. До інформації, що містить відомості про цінні

папери емітента або правочинів щодо них можна віднести наступні дані: відомості про дострокову сплату відсотків інвесторам, продаж-купівля великого обсягу цінних паперів тощо.

Відповідно ч. 1 ст. 145 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», інсайдерська інформація – це неоприлюднена інформація про емітента, його цінні папери або інші фінансові інструменти, що перебувають в обігу на організованому ринку капіталу, у разі якщо оприлюднення такої інформації може істотно вплинути на вартість відповідних фінансових інструментів [11].

Таким чином, інсайдерською є неоприлюднена інформація про емітента, його цінні папери чи інші фінансові інструменти, що перебувають в обігу на організованому ринку капіталу, у разі, якщо оприлюднення такої інформації може істотно вплинути на вартість фінансових інструментів, а це своєю чергою відіб'ється й на фінансовій безпеці суб'єкта господарювання.

Досить цікавий погляд І. Мігус, яка вважає, що «інсайдерська інформація» є сукупністю відомостей технічного, технологічного, ділового, фінансового, податкового, статистичного характеру й відомостей щодо корпоративного управління в акціонерному товаристві, які не розголошені й становлять комерційну цінність, доступ до якої особа отримала, використовуючи своє службове положення, у результаті виконання трудових обов'язків, цивільно-правового договору або інших дій [12, с. 22]. Водночас інсайдерська інформація залежить від суб'єкта. Інсайдерами для інформації, що стосується цінних паперів, зокрема: власники капіталу, що не працюють у компанії, однак тримають акції компанії у розмірі, що дає їм право скликати в односторонньому порядку спеціальну нараду акціонерів (контрольний пакет); працівники, тобто акціонери компанії, незалежно від їхньої частки в статутному капіталі. Така позиція, нам видається досить логічною, оскільки законодавець у п. 3 примітки до ст. 232¹ закріпив, що під особами, які вчинили дії, передбачені цією статтею, розуміються: посадові особи емітента, у тому числі ті, які були посадовими особами емітента на момент ознайомлення

з інсайдерською інформацією; особи, які мають доступ до інсайдерської інформації у зв'язку з виконанням ними трудових (службових) обов'язків або договірних зобов'язань незалежно від відносин з емітентом, у тому числі співробітники професійних учасників ринків капіталу; державні службовці, яким відома інсайдерська інформація внаслідок виконання ними посадових (службових) обов'язків; особи, які ознайомилися з інсайдерською інформацією неправомірним шляхом; аудиторів, нотаріусів, експертів, оцінювачів, арбітражні керуючі або інші особи, які виконують надані законом публічні повноваження [13].

Незаконне використання інсайдерської інформації передбачає порушення заборони використання інсайдерської інформації. Пряма заборона використання інсайдерської інформації закріплена у ст. 146 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки». Так, згідно з ч. 1 даної норми, особі, яка володіє інсайдерською інформацією, заборонено:

1) вчиняти з використанням інсайдерської інформації на власну користь або на користь інших осіб правочини щодо фінансових інструментів, яких стосується інсайдерська інформація, до моменту оприлюднення такої інформації;

2) передавати інсайдерську інформацію або надавати доступ до неї іншим особам, крім розкриття інформації в межах виконання професійних, трудових або службових обов'язків та в інших випадках, передбачених законодавством;

3) надавати будь-якій особі рекомендації стосовно фінансових інструментів, щодо яких вона володіє інсайдерською інформацією, до моменту оприлюднення такої інформації.

Порушення заборони використання інсайдерської інформації завжди направлена на протиправні дії з фінансовими інструментами, які визначені у ст. 7 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки». Фінансовий інструмент – будь-який контракт, що започатковує виникнення фінансового активу однієї сторони та фінансового зобов'язання чи інструментів у вигляді акцій іншої сторони. Фінансові інструменти включають: основні фінансові інструменти, такі як дебітор-

ська заборгованість, кредиторська заборгованість, акції або будь-які похідні цінні папери; похідні фінансові інструменти, такі як опціони, ф'ючерси, форварди, процентні свопи та обмін валютами, вартість яких є похідною від основного фінансового інструменту, чи ставка або індекс ціни іншого основного інструменту [14]

Важливим моментом є те, що дії, які передбачені ст.232¹, будуть кримінально протиправними лише за умови: якщо це призвело до отримання особою, яка вчинила зазначені дії, чи третіми особами необґрунтованого прибутку в значному розмірі, або уникнення особою, яка вчинила зазначені дії, чи третіми особами значних збитків, або якщо це заподіяло значну шкоду охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб (ч. 1) або якщо це призвело до отримання особою, яка вчинила зазначені дії, чи третіми особами необґрунтованого прибутку в значному розмірі, або уникнення учасником ринків капіталу чи третіми особами значних збитків, або якщо це заподіяло значну шкоду охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб. Термін «значний розмір (значний збиток, значна шкода)» у даній нормі має оціночний характер. Питання про наявність чи відсутність значного розміру (значного збитку, значної шкоди) вирішується в кожному конкретному випадку з урахуванням обставин справи і, зокрема, грошового розміру заподіяної шкоди. Під час вирішення питання про наявність значного розміру (значного збитку, значної шкоди) має враховуватись сумарний розмір шкоди, заподіяної внаслідок вчинення забороненого діяння усім зазначеним в законі суб'єктам. Із того моменту як була спричинена така шкода, кримінальне правопорушення є закінченим.

Здійснення незаконної інсайдерської діяльності може спричиняти шкоду (яка має бути у вигляді значного розміру (значного збитку, значної шкоди) й окремим господарюючим суб'єктам-емітентам, й іншим учасникам ринку цінних паперів. Маючи переваги над іншими учасниками фондового ринку, інсайдер маніпулює

їхньою економічно значущою поведінкою, примушуючи здійснювати певні біржові операції, які в подальшому можуть призвести до значних збитків із боку таких учасників. Незаконна інсайдерська діяльність виступає одним із знарядь обмеження свободи конкуренції (на фондовому ринку), що у випадку поширення інсайдерських практик здатне призвести до дестабілізації економічних відносин.

Вважається, що головним складником серед компонентів економічної безпеки підприємства є фінансова безпека. З одного боку тому, що будь-яка шкода нанесена підприємству трансформується у фінансові збитки. З іншого боку тому, що фінансово незалежний суб'єкт господарювання, який характеризується фінансовою стійкістю має більше можливостей фінансувати діяльність із попередження, нейтралізації чи мінімізації загроз. Нестабільний фінансовий стан будь-якого суб'єкта господарювання фондового ринку або фінансової групи є показником низького рівня безпеки акцій ринку і, як наслідок, фінансової безпеки в цілому. Вважається, що інсайдери порушують принципи справедливості своїми діями, що завдають шкоду вільній ринковій економіці.

Порушення заборони використання інсайдерської інформації та порушення вимог чинного законодавства в сфері інформаційної безпеки ринку цінних паперів, де-юре, тягнуть настання кримінальної відповідальності, а де-факто, притягнути до кримінальної відповідальності, зокрема, за основні порушення заборони використання інсайдерської інформації, вкрай важко, оскільки їх доказування – складний процес, що вимагає кропіткої роботи, у т. ч. у сфері аналізу даних. Водночас Л. Ходос, зазначає, що яскравих прикладів «інсайду» в Україні вистачає, однак прикладів правових покарань за порушення відповідних прав немає, тоді як у США та інших країнах з юридично захищеними ринками, таких прикладів багато. Боротьба з незаконним «інсайдом» в країнах цивілізованого Заходу є буденною юридичною практикою, тоді як в Україні – екзотикою [15, с. 59]. Слід визнати, що ст. 232-1 КК України фактично залишається «мертвою» нормою про відповідальність за незаконне використання інсайдерської інформа-

ції. На підставі відомостей про кількість зареєстрованих злочинів у сфері господарської діяльності у період з 2006 р. (з моменту вступу в дію Закону №3480-IV від 23.02.2006) по 2019 р. за ст. 232⁻¹ «Незаконне використання інсайдерської інформації» КК України постановлено лише 5 вироків [16, с.118]. Зазначимо, що відповідно до даних Єдиного державного реєстру судових рішень України [17], у період з 2020 р. по 2024 р. жодного вироку за цією статтею в Україні немає, що свідчить про незастосування такої норми на практиці. Чи вона – «мертва», чи маніпулювання інсайдерською інформацією сьогодні в Україні не вчинюється – не настільки важливі питання, адже, відповідно до міжнародних угод, відповідальність за подібні дії має міститися у кримінальному законодавстві країни-учасника.

У контексті реформи законодавства, робочою групою з питань розвитку кримінального права розроблені концептуальні пропозиції щодо розвитку інституту кримінально правової відповідальності за незаконне використання інсайдерської інформації. Зокрема, авторами Проекту КК України у ст. ст. 6.3.22 – 6.3.25 [18] передбачено відповідальність за використання розголошення інсайдерської інформації із врахуванням міжнародно-правових зобов'язань України в частині визначення кола діянь, за які має бути встановлена відповідальність. Сподіваємося, що дані норми будуть більш ефективними, коли

актуалізується економічна злочинність у цьому питанні, якщо ринок цінних паперів стане більш привабливим для зарубіжних інвесторів.

Висновки. Підсумовуючи хочемо зазначити, що КК України не містить положень, які б визначали та розкривали поняття інсайдерської інформації. Дефініцію та перелік ознак інсайдерської інформації викладено у ст. 145 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки». Положення цього закону відіграють важливу роль у процесі застосування ст. 232-1 КК України.

Однак в Україні відсутні практичні протидії інсайдерськими зловживаннями, яскравим прикладом виступає відсутність відповідної правозастосовної практики, передусім пояснюється особливостями функціонування національного фондового ринку і загалом його нерозвиненістю. Ефективне правове упорядкування відносин щодо інсайдерської інформації – це один із найнадійніших та найдієвіших механізмів залучення інвестицій, оскільки гарантує вихід національних компаній на міжнародні ринки капіталу. Цю проблему варто позиціонувати в точці перетину національної інформаційної та фінансової безпеки, яка потребує всебічного комплексного опрацювання, оскільки стосується правових норм, які регламентують ринки капіталів й мають бути спрямованими на забезпечення чесних і справедливих трансакцій (угод тощо).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Свобода інформації в Україні та світі. Теорія та практика / упоряд. О. М. Павліченко. Х.: ТОВ «Видавництво права людини», 2015. 216 с.
2. Раделицький Ю. О. Організаційно-інформаційна складова ринку фінансових інвестицій в Україні. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2012. Випуск 4 (47). С. 81–85.
3. Сахнацька О. Правове регулювання інсайдерської інформації в Україні. URL: http://smida.gov.ua/news/allnews/pravove_regulyuvannya_insajderskoyi_informaciyi_v_ukrayini.
4. Каменський Д. В. Кримінальна відповідальність за податкові злочини за федеральним законодавством США: монограф. / наук. ред. О. О. Дудоров; МВС України. Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2011. 424 с.
5. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України № 3480-IV від 23.02.2006 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 31. Ст. 268.
6. Словник фінансово-правових термінів / за заг. ред. д.ю.н., проф. Л. К. Воронової. 2-ге вид., переробл. і доповн. К.: Алерта, 2011. 558 с.
7. Навроцький В.О. Наскрізнi кримінально-правові поняття: навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2023. 376 с.
8. Сорбат І. В., Кавун С. В. Корпоративний інформаційний портал – інструмент боротьби з інсайдерською діяльністю в системі економічної безпеки підприємства. *Фінансово-кримінальна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2012. № 1. С. 162–168.

9. Дудоров О. О., Каменський Д. В. Інсайдерська інформація та кримінальний закон: від американських реалій до європейських перспектив. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 3. С. 185–201. URL: <http://dspace.lduvs.edu.ua/jspui/handle/123456789/306>
10. Нашинець-Наумова А. Ю. Поняття та ознаки інсайдерської інформації як особливого виду інформації з обмеженим доступом. *Підприємство, господарство і право*. 2016. № 4. С. 73–76.
11. Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/348015?find=1&text=%D1%96%D0%BD%D1%81%D0%B0%D0%B9%D0%B4%D0%B5%D1%80#w1_9
12. Мігус І. П. Розголошення інсайдерської інформації як загроза економічній безпеці акціонерного товариства. *Економічна наука*. 2012. № 3. С. 20–23.
13. Кримінальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n1543>
14. Фінансові інструменти. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/TM018508>
15. Ходос Л. В. Правове регулювання обігу інсайдерської інформації. *Правова інформатика*. № 1(37). 2013. URL: <https://ippi.org.ua/sites/default/files/13klvoi.pdf>
16. В'юник М. В. Кримінально-правове регулювання в Україні: реалії та перспективи (аналітичні матеріали)/ М. В. В'юник, М. В. Карчевський, О. Д. Арланова; упоряд. Ю. В. Баулін. Харків: Право, 2020. 212 с.
17. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/>
18. Проект Кримінального кодексу України. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2024/08/02/kontrolnyj-tekst-proyektu-kk-stanom-na-01-08-2024.pdf>